

Bilaga 4 till SBK:s Hamnordning: SBK:s miljöarbete – ”Miljöplan”

OBS! Detta är bilaga 4 som reviderats 20180917. Idéer om SBK:s miljöarbete kan lämnas till styrelsen. /RS

Innehållsförteckning

- I Bakgrund
- II Ramar från omvärlden
- III SBK:s miljöarbete – ”Miljöplanen”

I Bakgrund

Miljöarbetets innehåll styrs mot att uppnå mål kopplade till berörda svenska ”Miljömål”. Det svenska miljömålssystemet består av ett generationsmål, 16 miljökvalitetsmål med preciseringar och ett tjugotal aktuella etappmål. (Se mer på: <http://www.sverigesmiljomal.se/miljomalen/>)

Generationsmålet visar riktningen för vad som måste göras inom en generation för att miljökvalitetsmålen ska nås. Generationsmålet är vägledande för miljöarbetet på alla nivåer i samhället.

Miljökvalitetsmålen beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. Preciseringarna ska förtydliga vad miljökvalitetsmålen innebär och används även som kriterier vid uppföljningen av målen.

Etappmålen är steg på vägen för att nå generationsmålet och ett eller flera miljökvalitetsmål. De visar vad Sverige kan göra och tydliggör var insatser bör sättas in.

De miljömål som främst berör båtlivet är "Hav i balans samt levande kust och skärgård", "Giftfri miljö" samt "Ett rikt växt- och djurliv". Flertalet av de övriga miljömålen kan också påverkas av båtlivets aktiviteter, även om det ibland kan verka ske i liten skala. Dessa är ”Begränsad klimatpåverkan”, ”Frisk luft”, ”Bara naturlig försurning” och ”Ingen övergödning”.

Natur och miljö ingår dock i ett kretslopp där alla delar har sin betydelse. Att uppnå miljömålen innebär enkla, vardagliga handlingar som att minska avfallet och sortera det som blir kvar för återvinning, att undvika att använda kemiska produkter som kan skada naturen och att undvika utsläpp. Detta med respekt för natur och medmänniskor.

II Ramar från omvärlden

A. Myndigheterna genom Länsstyrelsen i Västra Götalands län, anger att båtklubb skall:

- Utse Miljöombud/ansvarig/kontaktperson
- Skapa miljöledningssystem
- Använda Inspektionschecklista

Handläggarstöd har publicerats 2017:

<http://extra.lansstyrelsen.se/miljosamverkan/Sv/publikationer/2017/Sidor/fritidsbatshamnar.aspx>

B. Miljöförvaltningen i Stenungsund anger att:

- Mark där uppställning har skett av båtar under ett antal år, hör till områden som har prioritet inom ”Efterbehandling av förorenade områden” (EBH).
Undersökningar kommer att ske av hur läget är.

C. Räddningstjänsten i Stenungsund anger behovet av att:

- Förebygga utsläpp av olja genom att ”valla in” spilloljekärlet
- Ha materiel för att begränsa spridning av olja på vattenytan vid oljespill
- Uppställning vintertid sker med angivna brandgatemått
- Uppställda båtars bränslemängder är minimala
- Rutiner finns för brand och utsläpp. Eventuellt kan även Kustbevakning beröras.

- D. SBK är medlem i Svenska båtunionen (SBU) som verkar för att:
- Alla båtklubbar har miljösamordnare ("Miljöombud") som också ingår i styrelsen.
  - Alla båtklubbar har avfallshanteringsplan
  - Alla båtklubbar har miljöpolicy/ -program där viktiga miljöfrågor lyfts fram.
  - Alla båtägare ska få möjlighet att ta del av de miljöregler som gäller, samt hur klubbens, förbundens och unionens miljöprogram ser ut på SBK:s hemsida.
  - Alla båtklubbar, förbund och unionen har en aktiv dialog med politiker, myndigheters tjänstemän och andra intressenter för de miljöfrågor som har anknytning till båtlivet.

I "Hamnboken" utgåva 2016 från SBU anges:

Kraven på miljöarbetet inom båtclubbarna har skärpts betydligt senare år och måste planeras in i båtclubbarnas ordinarie verksamhet med ansvariga funktionärer som utför ett aktivt arbete.

Kommuner kräver idag att båtclubben har miljöplan och avfallshanteringsplan.

En miljöplan ska innehålla miljöpolicy, rutiner för miljöarbetet, utbildningsrutiner och krav på dokumentation.

III SBK:s miljöarbete – "Miljöplanen"

1. Målsättning

SBK ska i all sin verksamhet verka för en god miljö och säker hamn i samverkan med omgivningen. Miljöarbetet ansluter sig till Västkustens Båtförbunds och Svenska Båtunionens målsättning att utveckla ett båtliv i balans med människan och naturen.

Miljöarbetet syftar till en gemensam och individuell miljömedvetenhet inom klubben.

I takt med att ny kunskap kommer fram och nya produkter/tekniker introduceras, kommer denna bilaga till hamnordningen att revideras av styrelsen i SBK.

2. Miljöpolicy

Medlem skall enligt § 30 i Hamnordningen, ha kännedom om innehållet i SBK:s miljöplan och sträva efter gott miljöbeteende i anslutning till båtlivet.

3. Avgränsningar

SBK:s miljöarbete berör verksamheten inom SBK:s område och medlemmarnas användning av båtar.

4. Förhindra uppkomst av miljöproblem

Miljölagstiftningen är tydlig med att den som orsakar föroreningar också ska stå för kostnaden att få bort dessa.

En båtclubb måste se till att det finns regler och rutiner för att förhindra föroreningar och utsläpp. Det är styrelsen som ansvarar för att dessa upprättas och följs.

SBK strävar efter att ta hänsyn till omgivande bostäder, för störningar som buller och belysning.

Viktiga områden för arbetsrutiner, är utsläpp i samband med bottenmålning och bottenrengöring, oljebyte och vinterkonservering. Även båtarnas läckage av miljöpåverkande ämnen när de ligger stilla vid bryggorna, är viktiga att ta i beaktande. Det är viktigt att spolplatta och rening fungerar väl.

Verksamheten skall sträva efter att plastpartiklar inte sprids från presenningar och rep.xx

För båtar som har behov att tömma sitt toalettavfall, ska hamnen ha möjlighet att ta emot avfallet.

Allt mottagande av avfall från båtar i sjön regleras genom Sjöfartsverkets författning SjöFs 2001:13. Avfall som uppkommer vid SBK-medlemmars båthantering, skall tas omhand enligt vad som anges i Hamnordningen (§ 31). Hanteringen anges även här nedan i klubbens miljöregler. (punkt 8d)

5. Miljöledningssystem

SBK skall ha ett genomtänkt, strukturerat och dokumenterat sätt att arbeta med miljöfrågor. SBK tillhandahåller inte någon "Gästhamn". Eftersom miljökommunikation bara behöver ske med klubbens egna medlemmar, har SBK valt att inte genomföra någon miljöcertifiering. (Olika former av "miljödiplomering", t.ex. "Blå flagg", kan uppnås av båtklubbar, men dessa dokumenterade certifieringar innebär också årliga kostnader. SBK lägger nu hellre resurserna på åtgärder.)

6. Egenkontroll av verksamheten

Inom styrelsen utses "Miljöombud", men övriga i båtklubbens styrelse skall ha kännedom om miljöarbetet.

Miljöombudet skall se till att:

- det styrelsen beslutat med miljöanknytning också genomförs.
- att egenkontroll görs vid planerade tillfällen enligt "Miljöchecklista".
- avfallshanteringen sker enligt "Avfallshanteringsplan" och redovisas till SBK:s styrelse inom egenkontrollen och på Transportstyrelsens blankett.
- att angivna provtagningar sker.
- att lämplig uppföljning sker av provtagningsresultat.

7. Rutiner för att hantera akut miljöproblem = Rutiner vid olyckor eller tillbud

Även det bästa regelverk brister ibland på grund av olyckshändelser. I en båtklubb är det ofta svårt att få rapporter vad som hänt enskilda medlemmar.

Det är därför mycket viktigt att båtklubben genom olika åtgärder, ser till att alla medlemmar vet hur de ska agera vid olyckshändelser eller tillbud.

Handlingsplan skall finnas vid SBK:s miljöstation, för vad som skall ske vid miljöolycka

- a) På land
- b) I sjön

Materiel (t.ex. materiel för uppsamling/sanering) skall finnas på plats som anges i handlingsplanen. Vid miljöstationen skall också finnas instruktion, om användning av rapportformulär kring vad som hänt, hur det åtgärdades och förslag på hur klubben ska göra för att det inte sker igen.

8. Miljöregler

Varje SBK-medlem ska följa de anvisningar och regler som fastställs av SBK för att skapa en god miljö och säker hamn inom området.

En viktig del i det förebyggande arbetet, är att använda SBK:s miljöstation på rätt sätt.

a) Hamnområdet

Båtägare ska i samband med sjösättning se till att uppställningsplatsen blir fri från pallningsmaterial och skräp.

När sjösättningsperioden avslutats, sker "städ dag" med klubbträff.

Arbeten skall undvika att ge omgivningen störningar sent på kvällen.

b) Förhindra spridning av plastpartiklar

Täckmaterial i presenningar och rep, skall vara i gott skick så att plastpartiklar inte sprids.

c) Båtbottenfärg – Behandlas i Hamnordningen § 32 och 33

Inom klubben skall användas endast miljöklassade godkända bottenfärger.

Vid borttagande av bottenfärg från båtarna skall detta inte hamna på SBK:s mark.

Marken täckas under arbetet. SBK vill i första hand att arbete med borttagning av bottenfärg, sker med hjälp av gel som sen skrapas bort. Behöver slipning ske, skall uppsugning av slipdamm ske. Färgresterna tas tillvara och lämnas på SBK:s miljöstation, eftersom färgresterna klassas som miljöfarligt avfall.

I samband med upptagning, skall spolplatta med väl fungerande rengingsystem användas.

d) Användning av rengöringsmedel

Alla produkter som skall användas för rengöring skall vara miljögodkända. Eftersom användningen kan göra att innehållet hamnar på SBK:s markområde eller i vattnet omkring båten, dvs inte i ett reningsverk, är det extra noga vad som väljs och att inte använda mer än nödvändigt.

e) Uppsamling av olja

Oljespill skall förhindras. Oljehaltigt länsvatten skall inte tömmas ut på mark eller i vattnet.

f) Uppsamling av kylarvätska/glykol/motorkonserveringsvätska

Endast rent vatten får spolas ut på mark. Uppsamling skall ske av andra kylsystemvätskor.

g) Avfallshantering – Behandlas i Hamnordningen § 31. Här är formuleringen:

I SBK:s miljöstation får enbart avfall lämnas, som uppstår i samband med:

- arbete och underhåll av medlems båt
- medlemsmöten i SBK:s regi.

Endast sådant avfall får lämnas, som kärnen är avsedda för.

Spillolja från båten skall tömmas i klubbens oljetank. Ge akt på nivån i spilloljetanken.

Glykol, färger, kemikalier, emballage, batterier mm sorteras i avsett uppsamlingskärl.

Miljöfarligt avfall får inte läggas i sopkärl för brännbart avfall.

Övrigt avfall får medlem själv ansvara för att det blir omhändertaget på rätt sätt.

SBK-medlem får inte lägga avfall i SBK:s stora container.

OBS! Meddela hamnkaptan eller styrelsemedlem om något kärl är fullt.

Avfall får absolut inte ställas vid sidan av kärl

OBS! Hushållsavfall från egen aktivitet, skall tas med hem.

Klubbens avfallskärl kan inte ta hand om drygt hundratalet båtars ”hushållssopor”.

h) Toalett-avfall

Att ta hand om toalettavfall på ett riktigt sätt, ligger i allas intresse, i synnerhet båtägarnas.

Ingen vill ha lukt och bakterier från toalettavfall på land och i vatten..

I vattenområden med låg vattenomsättning, kan utsläppen ge upphov till lokala störningar som ökad växtlighet.

9. Kunskap:

För att miljöarbetet ska vara framgångsrikt bygger det på att klubben har kunskaper om sina egna miljörisiker och hur hantering av kemikalier, färger, mm, går till bland medlemmarna. Kunskapsspridning om båtlivets miljöfrågor ökar förankring och engagemang hos medlemmarna.

Kunskaper skaffas och sprids genom att:

a) Inventera hur det egna miljöläget är, för olika miljöfaktorer:

I) Toalettavfall – Vilka båtar i SBK har respektive toalettlösning?

II) Bränslen

- Används alkylatbensin med miljöanpassade tvåtaktsoljor till tvåtaktsmotorer?
- Använder dieselmotorer ”miljödiesel” som fungerar i båtsammanhang?

III) Oljor mm – Läcker motorer smörjolja?

- Vad används för oljor?
- Hur hanteras spill under båtanvändning?
- Finns lämplig uppsamling och saneringsmateriel?

IV) Färgval – Vilka bottenfärger används och vad är resultatet?

- Vad är effekterna av båtvätt eller andra ”alternativ”?

V) Glykol – Hur fungerar uppsamling av /glykolmotorkonsivering?

VI) Plastpartiklar - Vilka produkter används / bör undvikas, alt. bytas ofta?

VII) Föroreningar inom SBK:s område i mark, dagvattensystem och i bottenslam?
- Hur kan befintliga halter, påverka planer om förändringar vad gäller byggnader eller bryggor.

b) Utbilda SBK-medlemmar

T.ex. en lista med val/åtgärder du som SBK-medlem kan göra i ditt båtliv.
Och vad du inte FÅR göra enligt lagstiftningen.
Har SBU något utbildningsmateriel?

Finns det intresse och möjlighet till "miljöföredrag"?
Finns samverkansmöjlighet med andra båtklubbar/båtägare?

Kan det ske via SBK-web? Mail som vi vill ha svar på?

c) Ha utbildningsrutiner i SBK

Skall upplägget vara:

För nya medlemmar / För motorbåtsägare / För segelbåtsägare
eller kring olika miljöområden?

10. Dokumentation

Verksamheterna inom SBK, skall kontinuerligt dokumenteras och lagras säkert.

Hanteringen skall ske med uppfyllande av GDPR mm.

Det är viktigt att dokumentationsrutinerna följs, även för miljörelaterat arbete som sker.